

LAURA ENGSTRØM (TEKST)

MIKKEL HØRLYCK (FOTO)

Det er 12 år siden, at det seneste Fabergé-æg blev solgt på en auktion. Da landede prisen på 20 millioner Dollars. Altså omkring 135 millioner kroner.

De ekstravagante æg er blevet symbol på en rigdom og magt, som kom til at koste blod, revolution og oprør. Og midt i det hele stod en danskfødt kejserinde.

Hvad de færreste ved, er, at inspirationen til det første Fabergé-æg ligger i Danmark. Nu kan man se det på Amalienborgsmuseet, der i dag, 7. februar, åbner den permanente udstilling Fabergé-kammeret, som viser nogle af de betagende smykker, billedrammer og andet, som kejserinde Dagmar tog med sig hjem på sine mange rejser til Danmark.

Men først historien om, hvordan en spinkel dansk prinsesse endte hos Romanov-familien, en af datidens rigeste og mest magtfulde familier:

22. september 1866 stod Dagmar på kajen i København, klar til at gå om bord på det dampskib, der skulle sejle hende til Rusland og ændre hendes skæbne for altid. En stor flok københavnere stod pa-

rate på kajen til at tage afsked med hende. Blandt dem var H.C. Andersen. Han skrev siden om den unge prinsesse i sin dagbog:

»Arme barn! Vorherre, vis hende barmhjertighed! Hun rejser til et fremmed land, hvor der bor et folk med en helt anden tro. Og ingen af dem, som omgiver hende nu, vil være tilstede der.»

Prinsessen var 18 år. På det tidspunkt havde hun allerede gennemlevet sin første hjertesorg. Siden skulle følge ikke så få. To år forinden var hun på foranledning af sin driftige mor, dronning Louise, blevet forlovet med Ruslands tronarving, fyrst Nikolaj. Trods planerne om et fornuftsægteskab med et af Europas mægtigste kongehuse nærrede hun dybe følelser for sin kommende mand. Men fyrst Nikolaj døde kort tid efter af tuberkulose.

Den russiske kejserfamilie havde fatet sympati for den kønne danske prinsesse med timeglasfiguren og de store livlige øjne. Og måske kunne interessen for en dansk alliance også skyldes, at der ikke var så mange forpligtelser bundet til et lille dansk kongerige.

Hvorom alting er: Efter sørgeperioden blev prinsesse Dagmar spurgt, om hun ville gifte sig med fyrst Nikolajs bror, den senere Aleksandr III, der nu var tronfølger.

Guld og tålmodighed

Efter sejladsen gennem Østersøen blev prinsesse Dagmar modtaget med pomp og pragt af den russiske kejserfamilie i Sankt Petersborg. Knap to måneder se-

BLING. Den russiske kejserfamilie tog ofte og gerne fotografier, og mange af dem bragte de med som gaver til den danske kongefamilie. Sammen med de udsøgte rammer skabt med en særlig emaljetechnik. Længst til højre på modsatte side ses det æg, der formentlig har fungeret som inspiration til de effekte, der kan ses på udstillingen.

ner blev et storslået bryllup holdt i Vinterpaladsets slotskirke, og den danske prinsesse kunne nu kalde sig storfyrstinde Marija Fjodorovna. De rykkede ind i det gigantiske Anitjokovpalads. Overdådigt er næppe ordet – bare at tælle antallet af værelser og sale ville kræve en dag. Forholdene lignede mildest talt ikke dem, hun kom fra. Trods den kongelige æt var kærene forholdsvis beskedne for en royal familie – Danmark havde lige afstået en stor bid af kongeriget i 1864. Men i Sankt Petersborg kunne Dagmar boltre sig i en grandios luksus, der siden kom til at koste det meste af kejserfamilien livet.

Kejserparret fik seks børn, heraf den ældste, fyrst Nikolaj II, der siden blev Ruslands sidste kejser. Nummer 2 i rækken, Aleksandr, døde, knap et år gammel. Trods sorgen ser storfamilien glad ud på billederne. Den store russiske bjørn og det lille danske nips.

Nogle af billederne kan man se i Fabergé-kammeret på Amalienborg. Som Thomas Thulstrup, der er museumsdirektør for Kongernes Samling, siger, da han viser rundt:

»De kunne godt lide selv at tage fotografier og tog rigtig mange. Mange af

disse billeder tog de med sig hjem som gaver til kongefamilien.»

Det er pudsigt at se portrætterne. På udstillingen er de også med af en anden årsag: de udsøgte rammer. De er lavet med en særlig emaljetechnik, som kræver guld og tålmodighed. For emaljen kan kun arte sig i de fine mønstre på en bund af guld.

Det gyldne æg

Den afbildede lykke på fotografierne stod som en kontrast til den ulmende revolution uden for paladsets mange vinduer. Da Dagmars svigerfar blev myrdet ved et bombeangreb i 1881, blev hun og hendes mand ikke bare Ruslands nye kejserpar, de flyttede også uden for Sankt Petersborg til Gatchina-paladset, et enormt palads, der tæller i omegnen af 900 værelser og sale.

Herfra regerede de. Marija Fjodorovna, der nu kunne kalde sig kejserinde af Rusland, afstod fra at blande sig i politik, men kom til at præge noget af den russiske kultur i løbet af de 50 år, hun endte med at bo i landet.

“**Der findes et næsten identisk æg på Fabergé-museet i Sankt Petersborg**

Thomas Thulstrup, museumsdirektør

FAKTA

Fabergé-kammeret

Den nye permanente udstilling Fabergé-kammeret åbner i dag kl. 15 på Amalienborgsmuseet. Her udstilles russisk juvelerarbejde fra perioden 1860 til 1917 samt et udvalg af kronjuvelerne.

www.kongernessamling.dk

viser den frem i Fabergé-kammeret:

»Der findes et næsten identisk på Fabergé-museet i Sankt Petersborg, som var det første æg, han gav kejserinde Dagmar, så sandsynligheden for, at kejser Aleksandr III har set den, er næsten uomtvistelig.»

Juveleren med de danske aner

De følgende år forærede kejser Aleksandr III sin kone et påskeæg hvert år indtil sin død i 1894. Derefter overtog Nikolaj II, der nu var blevet kejser, traditionen. I alt blev 50 æg fremstillet til kejserfamilien, hvoraf 38 stadig eksisterer. Når de siden har vundet noget nær ikonstatus, skyldes det ikke mindst den russiske juveler Peter Carl Fabergé. Han nedstammede fra de fordrevne franske huguenotter, og hans mor var såmænd dansk. For kejserens ønske om et påskeæg, 'der overrasker', må have passet godt til Fabergés gemyt. Hver lille finurlige de-

Som nygift var kejserinde Dagmar allerede blevet protektor for Selskabet for Kunstskere. Et af selskabets formål var at nå ind til den folkelige bevidsthed og videregive kristendommens åndelige og moralske værdier. På Amalienborgsmuseet kan man se nogle af de emaljerede og dekorerede fader, som bærer præg af russisk stil og identitet.

Men set med internationale øjne er det især historien om de berømte Fabergé-æg, som associeres med kejserinde Dagmars navn, der fascinerer. Oprindelsen ligger i København. Og kan ses her på museet.

Mange mener nemlig, at Aleksandr III fik inspirationen til det påskeæg, han ville forære sin kone, af det æg, som kejserindes tante Vilhelmine af Danmark ejede. Kejserinde Dagmar havde været fascineret af det som barn.

Man forstår hvorfor, når man ser det på Amalienborgsmuseet. Det er på størrelse med et hønseæg og udført i elfenben. Og så gemmer det på en hemmelighed: Ægget kan nemlig skrues fra hinanden, og her åbenbarer et hulrum sig med en svamp, som kan overhældes med parfume. Åbner man guldægget på midten, kommer blommen og hvidten til syne udført i guld og emalje. Det er formet som et hængslet låg. Løfter man låget, ligger der en høne af guld på en krone af guld og ædelsten. Kronen er hængslet på den ene side og gemmer på en fingerring af guld.

Som Thomas Thulstrup siger, da han

talje i æggene fremprovokerer et stille smil. Der er guld og ædelstene og ornamenter og overraskelser som i guldægget.

»Fabergé var særdeles opfindsom. Og bare detaljerigdommen!«, siger Thomas Thulstrup og peger på en af de genstande, som det russiske kejserpar havde med hjem: et aggregat til pen og blæk med et lille rum til frimærker.

Amalienborgsmuseet kan ikke bryste sig af at have Fabergé-æg i samlingen, men der befinder sig en anden genstand med en lille gimmick, som var så typisk for Fabergé. Det er en stor bjergkrystal formet som et stykke is på en russisk flod. Oven på den flyder et stykke birk lavet i sølv. Når man skyder sølvet til side, åbenbarer et billede af kejserinde Dagmar sig.

Samlingen på Amalienborgsmuseet viser blot nogle af de genstande, kejserinde Dagmar tog med sig hjem. Det fortælles, at kejserinde Dagmar var rundhåndet, når det gjaldt gaver. Alene i 1887 skulle kejserparret have medbragt 30 gaver, deriblandt armbånd og brocher af diamanter, rubiner, safirer og perler. Nogle af dem, de tog med sig på deres mange rejser til Danmark, kan man se her i Fabergé-kammeret. Et diadem, flere halskæder og øreringe. De glimter, som var de taget ud af et eventyr.

Inden sin død nåede kejser Aleksandr III at være med til sine danske svigerforældres guldbryllup. Gaven til guldbryllupsparret er det første, man ser, når man kommer ind i Fabergé-kammeret: en kovs. Den ligner en overdimensione-

ret soveskande og er stor som et badekar til et barn og lavet i massivt sølv.

»Nogle af genstandene tilhører Det Kongelige Danske Løsofrefidekommis, hvilket betyder, at kongefamilien har brugt ret til dem. Kovsen er til eksempel blevet brugt som champagnekøler. Det er den også beregnet til, og den er blevet brugt ved flere store begivenheder i kongefamilien«, siger Thomas Thulstrup.

Tilbage til kejserinde Dagmar, der nu var blevet enke i en alder af 47 år. De følgende år rådgav hun sin søn, Nikolaj II, til at overdrage noget af magten til regering. Men Nikolaj II fortsatte enevælden, indtil revolutionen i 1917 tvang ham til at abdicere. Året senere blev hele hans familie henrettet.

Kejserinde Dagmar flygtede til Storbritannien, hjem til sin storesøster, dronning Alexandra, der var gift med Edvard VII. Derefter rejste hun hjem til sin sommerresidens, Hvidøre, hvor hun siden døde, 80 år gammel. Kun to af hendes børn overlevede hende.

Men mindet om hende lever stadig. Ikke mindst takket være verdens dyreste æg.

Thomas Thulstrup, museumsdirektør

ibyen@pol.dk

“**Fabergé var særdeles opfindsom. Og bare detaljerigdommen!**